

Rapportage ecologisch veldonderzoek

Kievitsmeent te Ede

Vleermuizen

In opdracht van: HSR Verpakkingen

6 december 2021

Colofon

© 2021 Laneco / HSR Verpakkingen

Tekst en samenstelling: J. van den Hoven BSc.

Tweede lezer: J. Roelofs MSc.

Projectnummer: 06.21.33

In opdracht van: HSR Verpakkingen

Wijze van citeren: Van den Hoven, J. (2021). *Ecologisch veldonderzoek Kievitsmeent te Ede. Laneco, Ede.*

Laneco is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging van ecologisch advies en onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, gewijzigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, internet, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Laneco. Noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Laneco is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Laneco. De opdrachtgever vrijwaart Laneco voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

INHOUD

1	INLEIDING	4
1.1	AANLEIDING	4
1.2	GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGEPEN	5
2	SOORTENBESCHRIJVING	6
3	ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE	7
3.1	ONDERZOEKSVRAAG	7
3.2	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	7
3.3	ONDERZOEKSRONDES.....	8
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	9
4.1	VLEERMUIZEN.....	9
4.2	OVERIGE WAARNEMINGEN	11
5	CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES	12
5.1	CONCLUSIES EN EFFECTEN.....	12
5.2	CONSEQUENTIES	13
BIJLAGE 1	KAART VLEERMUIZEN KRAAMSEIZOEN	14
BIJLAGE 2	KAART VLEERMUIZEN PAARSEIZOEN	15
BIJLAGE 3	SOORTENBESCHERMING	16
BIJLAGE 4	LITERATUURLIJST.....	19

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Aan de Kievitsmeent in het buitengebied van Ede liggen enkele erven (afbeelding 1). Men is voornemens om deze en enkele naastgelegen locaties om te vormen naar een circulair bedrijfsterrein. Het totale terrein dat wordt omgevormd is circa 19 hectare, het plangebied maakt hier onderdeel van uit.

Uit een eerder door Ecologisch Adviesbureau Mulder uitgevoerde quick scan (Mulder, 2019) is onder andere naar voren gekomen dat aanwezigheid van beschermde gebouwbewonende vleermuizen niet kan worden uitgesloten in het plangebied. In opdracht van HSR Verpakkingen heeft Laneco in 2021 nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van deze soorten. Deze rapportage beschrijft de resultaten van dit nader onderzoek.

Afbeelding 1: Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) met daarin de huisnummers (bron: Google Earth, 2021).

1.2 GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEOOGDE INGREPEN

De erven aan de Kievitsmeent liggen in het buitengebied van Ede (gemeente Ede, provincie Gelderland).

De Kievitsmeent vormt de centrale as van het plangebied met in het noorden de N224 en daarachter een overloop naar agrarisch gebied. Industrierrein 'Kievitsmeent' ligt oostelijk en in zuidelijke richting ligt industrierrein 'Schuttersveld'. Ten westen liggen industriepanden met daarna agrarisch gebied.

Het plangebied bestaat uit 6 verschillende erven met de huisnummers 1, 2, 4, 4a, 6 en 8 en de omliggende gronden. In de eerder uitgevoerde quick scan is dit een deel van het totale om te vormen gebied dat wordt aangeduid met 'deelgebied B'.

Op de erven is momenteel bebouwing aanwezig in de vorm van woonhuizen, (kap)schuren, stallen en loodsen. Tussen en om de bebouwing liggen tuinen, weilanden en enkele houtopstanden met onder andere knotwilgen.

De gebouwen zijn verschillend in bouwstijl waarbij de woningen zijn opgemetseld met een pannen- of rieten dak. Bij de overige opstallen is een grote variëteit in leeftijd, bouwwijze en gebruikte materialen. Een uitgebreidere beschrijving en een fotoreportage is aanwezig in de uitgevoerde quick scan (Mulder, 2019).

Men is voornemens om op de locatie van het plangebied en enkele gebieden in de omgeving een circulair bedrijventerrein te realiseren. Hiervoor zal alle bebouwing worden gesloopt, de houtopstanden worden verwijderd en de grond zal worden opgehoogd waarna nieuwbouw plaatsvindt.

2 SOORTENBESCHRIJVING

Vleermuizen zijn vliegende zoogdieren die aan de hand van echolocatie hun positie bepalen. Deze nachtdieren verblijven overdag in besloten ruimtes. Vleermuizen worden globaal onderverdeeld in gebouwbewonende soorten en boombewonende soorten. Er zijn ook soorten die van beide elementen gebruik maken. Ook is er onderscheid te maken in de zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Een groot aantal soorten overwintert in bunkers, grotten en kelders. Dit geldt ook voor sommige soorten die 's zomers in boomholten verblijven. Andere soorten vleermuizen verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen en dergelijke) of bomen (in holten of achter de bast).

Vanaf begin april komen vleermuizen tevoorschijn uit hun winterverblijven. Afhankelijk van het weer verschijnt de ene soort wat later dan de andere. Van half mei tot half juli vormen de vleermuizen kraamkolonies waarin de jongen worden geboren en grootgebracht. De mannetjes verblijven dan apart in kleinere groepen. In het paarseizoen, vanaf half augustus tot september, vallen de kraamkolonies uiteen. Sommige soorten vleermuizen trekken dan uit hun voortplantingsgebied weg, terwijl andere soorten nooit ver vliegen tussen zomer- en winterverblijf. De meeste vleermuissoorten paren in deze periode. Vanaf oktober gaan de verschillende soorten in winterslaap, waarbij de ene soort zich eerder terugtrekt in zijn winterverblijf dan de andere.

De soorten maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfsplaats en foerageergebied en volgen daarbij lijnelementen zoals bomenrijen of bebouwing. Het behoud van zulke lijnelementen kan daarom cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied.

Alle vleermuissoorten, hun verblijfplaatsen en belangrijke onderdelen van het leefgebied zijn strikt beschermd in de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.6 van deze wet en bijlage IV van de Habitatrichtlijn). Dit nader onderzoek richt zich op de soorten gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*).

3 ONDERZOEKSVRAAG EN METHODE

3.1 ONDERZOEKSVRAAG

Het doel van dit onderzoek is om na te gaan of de voorgenomen werkzaamheden gevolgen hebben voor de jaarrond beschermde verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied van vleermuizen. Als effecten op beschermde soorten vleermuizen zodanig zijn dat belangrijke onderdelen van het leefgebied of verblijfplaatsen (indirect) verloren gaan, dan moet een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming voor de ingreep worden aangevraagd.

3.2 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2021 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus (NGB, 2020). Er is onderzoek gedaan naar kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Massawinterverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis zijn niet onderzocht op basis van de beperkte buffercapaciteit van de gebouwen.

Kraamseizoen

Er zijn 3 onderzoeksrondes uitgevoerd in het kraamseizoen van 2021 om de aanwezigheid van vliegroutes, belangrijke foerageergebieden, zomerverblijfplaatsen en kraamkolonies te onderzoeken van gebouwbewonende soorten.

De 3 onderzoeksrondes betroffen 2 avondonderzoeken en 1 ochtendonderzoek. De avondonderzoeken zijn vanwege de grootte van het plangebied door 7 personen uitgevoerd en het ochtendonderzoek is uitgevoerd door 2 personen, omdat vleermuizen in de ochtend enige tijd zwermen en dit goed zichtbaar en overzichtelijk is. Vanwege de geschikte omgeving voor gewone grootoorvleermuis zijn de avondonderzoeken met een half uur verlengd (totaal 2,5 uur) en het ochtendonderzoek met een uur (totaal 3 uur).

Paarseizoen

In het paarseizoen van 2021 zijn 2 onderzoeksrondes uitgevoerd om de aanwezigheid van paarverblijfplaatsen van de gebouwbewonende soorten gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis te onderzoeken. Ook is gelet op aanwezigheid van vliegroutes en belangrijke foerageergebieden. De avondrondes zijn uitgevoerd door twee personen. Gezien de locatie is geen onderzoek naar (massa)winterverblijfplaatsen uitgevoerd, omdat deze in de bebouwing niet worden verwacht vanwege de beperkte omvang.

Methode

Het onderzoek is verricht met behulp van een batdetector Pettersson D240X. De batdetector vertaalt het voor mensen onhoorbare ultrasone geluid van vleermuizen naar hoorbare geluiden. Op basis van ritme en klank van de geluiden zijn de verschillende vleermuissoorten onderscheiden. De geluiden zijn waar nodig opgenomen en later geanalyseerd in het programma BatSound en/of BatExplorer, om zo alsnog de verschillende soorten te kunnen determineren.

Als aanvulling is ook gebruik gemaakt van een batlogger. Deze batlogger werkt op dezelfde manier als een batdetector, alleen neemt deze constant op. Ook deze geluiden zijn later uitgelezen en geanalyseerd.

3.3 ONDERZOEKSRONDES

Datum	Start/einde (uur)	Periode	Zon op/ onder	Wind (Bft)	Temp. (°C)	Weersomstandigheden
8-6-2021	21.30 - 00.35	Kraamseizoen	21.57	0	20	Helder
13-7-2021	02.30 - 05.33	Kraamseizoen	05.33	0-1	16	Bewolkt
13-7-2021	21.40 - 00.30	Kraamseizoen	21.58	1-2	18	Bewolkt
19-8-2021	21.58 - 00.58	Paarseizoen	20.58	0-1	16	Licht bewolkt
27-9-2021	20.26 - 22.26	Paarseizoen	19.26	0-1	12	Helder

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

4.1 VLEERMUIZEN

De waarnemingen van de onderzoeksrondes naar vleermuizen in het kraam- en paarseizoen zijn visueel weergegeven op de kaarten in bijlagen 1 en 2.

4.1.1 Kraamseizoen

Eerste onderzoeksrunde, 8 juni 2021

De eerste onderzoeksrunde betrof een avondronde. Tijdens deze ronde zijn 5 soorten vleermuizen aangetroffen, te weten gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) en ruige dwergvleermuis.

De eerste waarneming was om 22.13 en betrof 5 rosse vleermuizen die hoog boven het plangebied foerageerden.

4 gewone dwergvleermuizen foerageerden vanaf 22.29 in en om het plangebied. Later op de avond vlogen nog circa 3 individuen vanaf de N224 het plangebied in en bleven daar ook foerageren. In totaal zijn er 7 individuen van gewone dwergvleermuis geteld.

Een enkele gewone grootoorvleermuis vloog over rond huisnummer 6. In de kapschuur achter op het terrein bij nummer 6 zijn tevens sporen van gewone grootoorvleermuis gevonden in de vorm van keutels en afgeknaagde vlindervleugels.

Om 23.04 vloog 1 individu van laatvlieger over het plangebied. Korte tijd later, om 23.11 vloog 1 individu van ruige dwergvleermuis aan de westzijde het plangebied in en foerageerde op deze locatie.

Tweede onderzoeksrunde, 13 juni 2021

De tweede onderzoeksrunde betrof een ochtendronde waarin de soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn waargenomen.

De waarneming van de laatvlieger was om 04.08 en de waarneming van de gewone dwergvleermuis was om 04.50.

Beide waarnemingen betroffen slechts 1 individu die over het plangebied vlogen. Er is tijdens deze ronde geen foerageergedrag gezien. Als aanvulling op het onderzoek is tijdens deze ronde een batlogger neergelegd bij de schuur achterop het erf bij nummer 6. Hierbij zijn geen vleermuizen waargenomen.

Derde onderzoeksronde, 13 juli 2021

De derde onderzoeksronde in het kraamseizoen betrof wederom een avondronde. Tijdens deze ronde zijn de soorten laatvlieger, gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis waargenomen.

De meeste waarnemingen betroffen gewone dwergvleermuizen. In totaal zijn er 12 dieren waargenomen met de eerste waarneming om 22.11.

6 van deze gewone dwergvleermuizen vlogen aan de rand van het plangebied, langs de N224 in westelijke richting. De overige 6 waarnemingen waren van overvliegende (4 keer) en foeragerende (2 keer) dieren in het plangebied.

Om 22.32 vlogen 2 rosse vleermuizen over het plangebied en deze zijn daarna niet meer waargenomen. De waarneming van de laatvlieger betrof een enkel overvliegend individu om 22.58.

Samenvatting kraamseizoen

Het plangebied werd door enkele rosse vleermuizen en gewone dwergvleermuizen als foerageergebied gebruikt. De stal op het terrein van nummer 6 bevat oude sporen van gewone grootoorvleermuis. Er zijn tijdens de onderzoeksrondes geen nieuwe sporen aangetroffen. De N224 met de begeleidende bomen vormt een vliegroute. De N224 en de bomen langs de N224 worden niet aangetast.

4.1.2 Paarseizoen

Eerste onderzoeksronde, 17 augustus 2021

Tijdens de eerste ronde van het paarseizoen zijn de vleermuissoorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger waargenomen.

Van gewone dwergvleermuis zijn er in totaal 2 individuen binnen het plangebied waargenomen. 1 hiervan vloog langdurig over het gehele plangebied, maar het dier had geen paarverblijfplaats binnen het plangebied. Het andere individu betrof een gewone dwergvleermuis die in het plangebied foerageerde en daarna niet meer is waargenomen.

Op het terrein achter huisnummer 6 zijn 3 foeragerende laatvliegers vastgesteld vanaf ongeveer 21.15.

Tweede onderzoeksronde, 20 september 2021

Tijdens de tweede ronde van het paarseizoen zijn wederom de soorten gewone dwergvleermuis en laatvlieger binnen het plangebied waargenomen.

Het betrof 1 individu van laatvlieger welke over het plangebied vloog en daarna niet meer is waargenomen. Van gewone dwergvleermuis zijn er 2 waarnemingen van overvliegende dieren gedaan.

Samenvatting paarseizoen

In het plangebied is tijdens het paarseizoen geen essentieel leefgebied voor vleermuizen vastgesteld. Er wordt gefoerageerd door overwegend gewone dwergvleermuis en door enkele laatvliegers. Dit betrof echter een beperkt aantal individuen, maximaal 3 per soort.

4.2 OVERIGE WAARNEMINGEN

Tijdens de ochtendronde op 13 juli zijn er 2 huismussen waargenomen. Het gaat om de huizen 4 en 4a. Dit komt overeen met een eerder door Ecologisch Adviesbureau Mulder uitgevoerd nader onderzoek naar huismus en steenuil (Mulder, 2021). In dit onderzoek zijn in deze beide panden vaste verblijfplaatsen van huismus vastgesteld.

5 CONCLUSIE EN CONSEQUENTIES

Het plangebied aan de Kievitsmeent in Ede zal in zijn geheel worden geruimd om plaats te maken voor een circulair bedrijventerrein. Uit de quick scan flora en fauna van Ecologisch Adviesbureau Mulder (Mulder, 2019) kwam onder andere naar voren dat aanwezigheid van de beschermde gebouwbewonende vleermuissoorten gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis niet kon worden uitgesloten in het plangebied. Middels dit nader onderzoek is gekeken of het plangebied daadwerkelijk in gebruik is door deze soorten.

5.1 CONCLUSIES EN EFFECTEN

5.1.1 *Vleermuizen*

In zowel het kraam- als het paarseizoen zijn er foeragerende en overvliegende dieren binnen het plangebied waargenomen. Het ging hierbij om een beperkt aantal waarnemingen, het plangebied maakt geen onderdeel uit van essentieel foerageergebied of vliegroutes voor vleermuizen. Buiten het plangebied, langs de N224 is wel een essentiële vliegroute voor vleermuizen vastgesteld.

In de stal bij huisnummer 6 zijn sporen van een oude eethangplek van gewone grootoorvleermuis aangetroffen. Gedurende het onderzoeksseizoen is slechts 1 overvliegende gewone grootoorvleermuis waargenomen die niet bleef foerageren. De eethangplek is niet meer in gebruik.

Er zijn zowel in het kraam- als in het paarseizoen geen verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld binnen het plangebied.

5.1.2 *Overige waarnemingen*

Tijdens het ochtendonderzoek in het kraamseizoen zijn nestplaatsen van huismus aangetroffen. Dit betekent dat er essentieel leefgebied van huismus aanwezig is in het plangebied en hieruit volgen consequenties voor de werkzaamheden in het kader van de Wet natuurbescherming. Het hierdoor vereiste nader onderzoek is reeds uitgevoerd en in een aparte rapportage uitgewerkt (Mulder, 2021). In deze rapportage wordt er daarom niet verder op deze soort ingegaan.

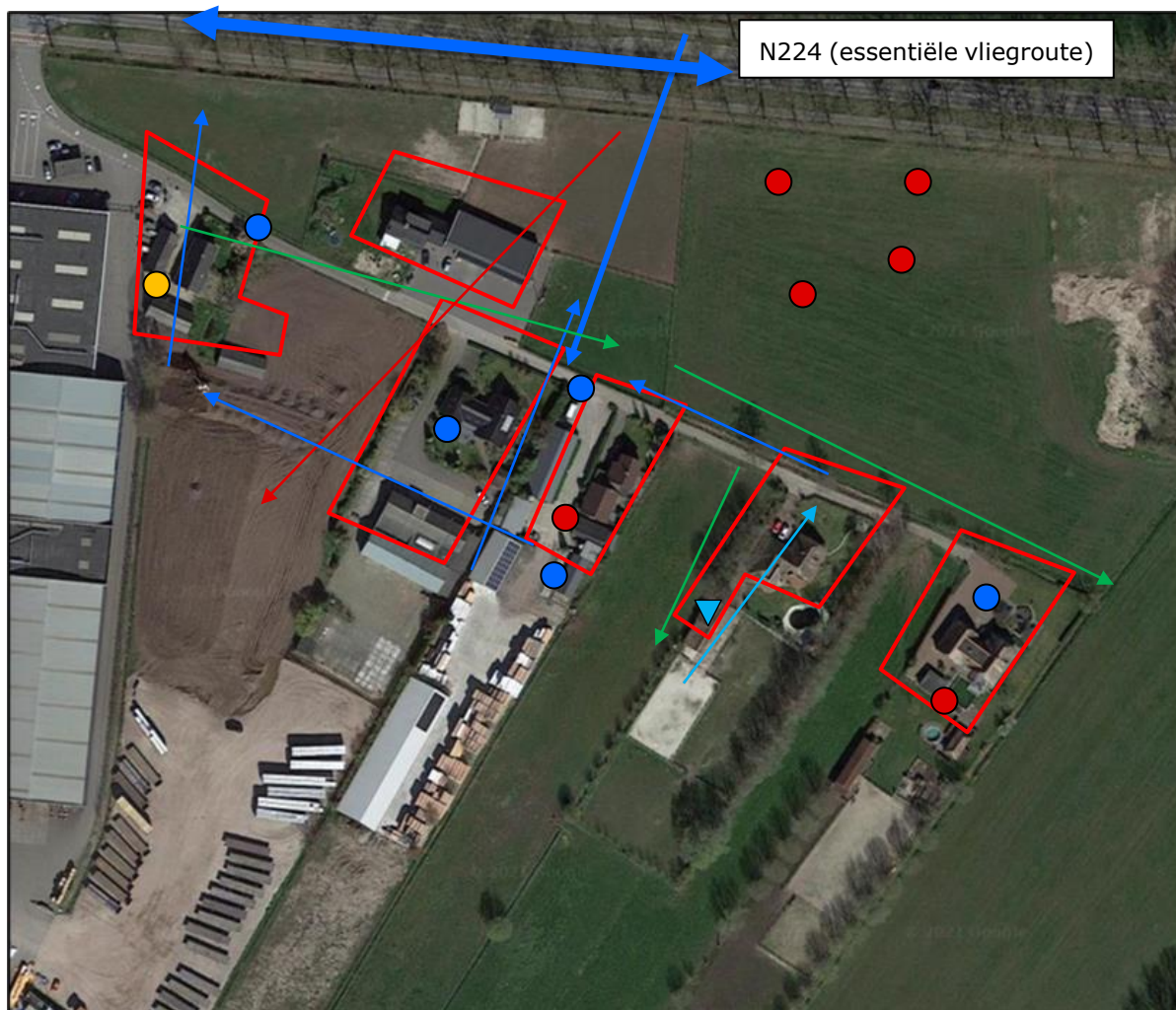
5.2 CONSEQUENTIES

Met betrekking tot vleermuizen zijn er geen gevolgen in het kader van de Wet natuurbescherming. Voorwaarde hiervoor is dat de vliegroute langs de N224 niet aangetast mag worden en er mag geen uitstralende verlichting richting de N224 schijnen.

Wel wordt aangeraden om met de inrichting van het bedrijventerrein rekening te houden met vleermuizen en overige soorten. Dit kan door middel van natuur inclusief bouwen, het zoveel mogelijk behouden van de groenstructuren en door gebruik van groen tussen de bebouwing.

BIJLAGE 1 KAART VLEERMUIZEN KRAAMSEIZOEN

Kaart waarnemingen vleermuizen kraamseizoen (ondergrond: Google Earth, 2021).

Legenda:

	Gewone dwergvleermuis	-	Overvliegend
	Gewone dwergvleermuis	-	Foeragerend
	Gewone grootoorvleermuis	-	Overvliegend
	Gewone grootoorvleermuis	-	Sporen
	Laatvlieger	-	Overvliegend
	Rosse vleermuis	-	Overvliegend
	Rosse vleermuis	-	Foeragerend
	Ruige dwergvleermuis	-	Langsvliegend/kort foeragerend

BIJLAGE 2 KAART VLEERMUIZEN PAARSEIZOEN

Kaart waarnemingen vleermuizen paarseizoen (ondergrond: Google Earth, 2021).

Legenda:

	Gewone dwergvleermuis	-	Overvliegend
	Gewone dwergvleermuis	-	Foeragerend
	Laatvlieger	-	Overvliegend
	Laatvlieger	-	Foeragerend

BIJLAGE 3 SOORTENBESCHERMING

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Wet natuurbescherming bepalend. De Wet natuurbescherming is gericht op het duurzaam in stand houden van natuurlijke habitats en wilde flora en fauna in hun natuurlijke leefomgeving. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is, afhankelijk van het beschermingsregime, als volgt in de Wet Natuurbescherming opgenomen:

Vogelrichtlijn

- Artikel 3.1 lid 1: Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.1 lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
- Artikel 3.1 lid 3: Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.
- Artikel 3.1 lid 4 en 5: Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn, Bern bijlage II, Bonn bijlage I

- Artikel 3.5 lid 1: Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5 lid 2: Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.
- Artikel 3.5 lid 3: Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Artikel 3.5 lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.5 lid 5: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten

- Artikel 3.10 lid 1a: Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.10 lid 1b: Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
- Artikel 3.10 lid 1c: Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Procedurele gevolgen

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen er drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

- *Soorten van de Vogelrichtlijn:*
Dit betreffen alle vogelsoorten die in Nederland als broedvogel, standvogel, wintergast of doortrekker aanwezig kunnen zijn, met uitzondering van exoten en verwilderde soorten, zoals bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- *Soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn:*
Dit zijn alle soorten in onderdeel A van bijlage IV van de Habitatrichtlijn inclusief bijlage II van het Verdrag van Bern en bijlage I van het Verdrag van Bonn, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd.
- *Nationaal beschermde soorten:*
Dit zijn soorten die genoemd zijn in bijlage A van de Wet natuurbescherming. Het betreft hier de bescherming van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland.

Een project kan in strijd zijn met de Wet natuurbescherming wanneer een ruimtelijke ingreep direct of indirect leidt tot het aantasten van verblijf- en/of rustplaatsen van de aangewezen, niet vrijgestelde beschermde soorten of hun leefgebied. Afhankelijk van de ingreep en de soort kan dan een ontheffing noodzakelijk zijn. Ontheffingen worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingreep vanwege een in de wet genoemd belang dient plaats te vinden en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Vaak worden hierbij mitigerende en compenserende maatregelen gevraagd.

Wettelijke belangen

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Ter bescherming van de wilde flora en fauna en instandhouding van natuurlijke habitats.
- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Om een ontheffing te krijgen voor soorten van de Vogelrichtlijn moet worden voldaan aan een van de volgende belangen:

- Wanneer de volksgezondheid en/of de openbare veiligheid in het geding is.
- Wanneer de veiligheid van het luchtverkeer in het geding is.
- Ter bescherming van flora en fauna.

Voor nationaal beschermde soorten geldt:

- Er is sprake van een bij de wet genoemd belang.

Zorgplicht

Voor alle aanwezige soorten geldt volgens de Wet natuurbescherming altijd de zorgplicht (artikel 1.11). De zorgplicht schrijft voor dat we nadelige gevolgen voor inheemse planten en dieren moeten voorkomen – of ze nu beschermd zijn of niet – en zorgvuldig met onze omgeving om moeten gaan. Deze zorgplicht geldt voor iedereen.

BIJLAGE 4 LITERATUURLIJST

Helmer, W., Limpens, H.J.G.A. & Bongers, W. (1987). *Handleiding voor het inventariseren en determineren van Nederlandse vleermuissoorten met behulp van bat-detectors*. Soest, Nederland: Stichting vleermuis-onderzoek (dr. L. Bels stichting), 1^e versie.

Limpens, H., Mosterd, K. & Bongers, W. (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht, Nederland: KNNV Uitgeverij.

Mulder, J. (2019). *Quickscan Kievitsmeent en Kade in de Klomp, Ede*. Ecologisch Adviesbureau Mulder, Beemte Broekland.

Mulder, J. (2021). *Nader onderzoek naar steenuil en huismus Kievitsmeent en Kade in de Klomp, Ede*. Ecologisch Adviesbureau Mulder, Beemte Broekland.

Netwerk Groene Bureaus (NGB) (2017). *Soortinventarisatieprotocollen*, versie juli 2017.

Vleermuisvakberaad, Netwerk Groene Bureaus, RVO & Zoogdiervereniging (2021). *Vleermuisprotocol 2021*, oktober 2021.

Websites

Google Earth (2021). Kaart. Geraadpleegd oktober 2021 van earth.google.com/web

Nationale Databank Flora en Fauna (2021). *Uitvoerportaal. Kaart, 2011 t/m 2021*. Geraadpleegd oktober 2021 van <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul>

SOVON (2021). *Vogelatlas (2012-2018)*. Geraadpleegd oktober 2021 van <https://www.vogelatlas.nl/>

Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) (2021). Geraadpleegd oktober 2021 van www.vleermuis.net